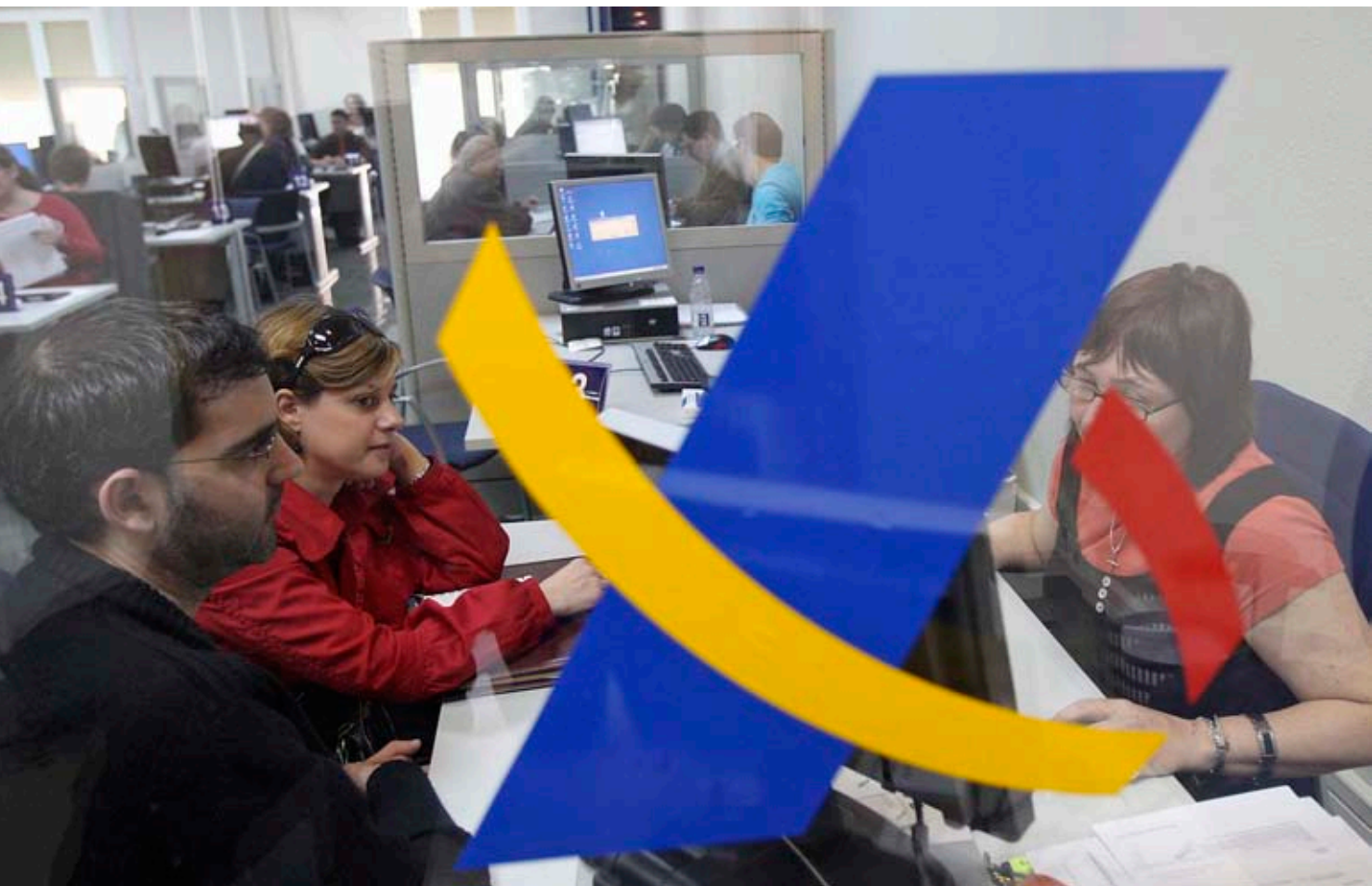

La caixa negra d'Hisenda a Catalunya

L'Agència Tributària s'apropia indegudament diners dels contribuents catalans. La denúncia la va fer una funcionària el 2011, i després de represàlies i una sentència del TSJC que reconeix desviació de poder, diverses fonts asseguren que continuen tenint l'ordre de no fer devolucions d'ofici a Catalunya. La xifra de diners retinguts a la caixa negra no és pública.

“**T**enim constància pels nostres funcionaris que la delegació de l'Agència Tributària a Catalunya no està retornant als contribuents els ingressos excessius d'ofici, tal com marca la llei, apropiant-se indegudament d'aquests diners. És una ordre verbal del delegat especial de l'AEAT a Catalunya, Gonzalo David García de Castro, que els fun-

cionaris ens veiem obligats a complir malgrat que és il·legal, i que dona continuïtat a la instrucció escrita que va dictar ell mateix el 3 de maig de 2011, en què comunicava als funcionaris que des d'aquell moment, no retornessin els diners que l'AEAT havia cobrat de més al contribuent, per error d'aquest o de la mateixa Administració”. Ho asseguren a EL TEMPS fonts del sindicat

CGT amb representació a l'Agència Tributària de Catalunya. Oficialment, aquesta instrucció il·legal va tenir una vigència curta. El mateix García de Castro va emetre una nova instrucció el 7 de juny de 2011 en què matisava aquestes restriccions. D'aquesta manera, oficialment no cometia cap il·legalitat, però continuava retenint els diners a la caixa d'Hisenda, sobretot

per a les devolucions considerades de menor quantitat, les inferiors a 5.000 euros. A la pràctica, tres anys després, l'Agència Tributària a Catalunya “manté intacta la política” que va instaurar García de Castro i que continua controlant personalment, segons funcionaris consultats, que remarquen que sense documentació escrita, el màxim responsable de l'AEAT a Catalunya té cobertura legal per pressionar els seus funcionaris. Com explica una altra font coneixedora del funcionament intern de la delegació catalana, “García de Castro coneix al mil·límetre la maquinària de l'administració tributària, i sap que la llei no estableix que s'hagin de tornar els diners en un temps màxim, i per tant, simplement alenteix al màxim el procés, i si prescriu als quatre anys... Si volgués tornar els diners, posaria una vintena de funcionaris a depurar els ingressos. Per tant, no és del tot il·legal el que fa, perquè juga amb el fet que no s'estableixen terminis”.

Fonts sindicals afegixen, a més, que Hisenda també està negligint el principi de confiança amb els ingressos a retornar en el cas d'un contribuent mort, i que, per llei, corresponen a l'hereu. “Fins fa uns tres anys, els funcionaris fèiem un treball intern per cercar l'hereu del contribuent que tenia dret a alguna devolució, ja fos de renda o d'ingressos excessius. Ens posàvem en contacte amb la Generalitat, i a partir de l'impost de successions, localitzàvem l'hereu i li fèiem saber els tràmits que havia de seguir. Però ara d'ofici no movem un dit, i aquests diners també van a parar a la caixa negra dels ingressos excessius que no es tornen, i que prescriuen al cap de quatre anys i passen a ser de l'Agència Tributària”.

Els ingressos excessius o duplicats són un concepte comptable transitori amb el qual l'Agència Tributària etiqueta aquells ingressos que ha tingut però que no li pertanyen, ja sigui perquè el mateix contribuent s'ha equivocat i ha fet un ingrés superior al que li correspon en IRPF, IVA, herències, impost de societats, duplicació de pagament de multes –l'AEAT a Catalunya s'encarrega dels embargaments de multes no pagades del Servei Català de Trànsit–, tributs, etc., o bé que la mateixa administració tributària ha comès

Es desconeix l'import exacte de la partida d'ingressos excessius de la delegació d'Hisenda a Catalunya

un error o ha fet un embargament dels comptes del contribuent per cobrar un deute per un import superior. Aquest ingrés excessiu és el resultat d'un desequilibri entre una obligació fiscal i un ingrés. L'article 221 de la llei general tributària estableix el mandat legal de devolució d'aquests ingressos excessius o indeguts al contribuent d'ofici, és a dir, sense que el ciutadà hagi de sol·licitar-ho expressament.

La caixa negra pren forma. Gonzalo David García de Castro comet la il·legalitat que desencadena aquesta situació quan el 3 de maig de 2011, aleshores des del càrrec de cap de la Dependència Regional de Recaptació de Catalunya, dicta la instrucció COM 121/11 amb relació als criteris de depuració d'ingressos duplicats que anul·la les instruccions dels caps anteriors de l'AEAT a Catalunya, i impedeix als funcionaris retornar els diners en possessió d'Hisenda als contribuents afectats si aquests no ho sol·liciten expressament.

A partir d'aquí, una funcionària de la Dependència Regional, la inspectora en cap Elisabeth Cueto, fa saber la seva inquietud pel fet que aquesta instrucció és il·legal i suposa un perjudici per als contribuents catalans. Va presentar un escrit en què argumentava que “les quantitats s'han de retornar necessàriament d'ofici”, i que no estava disposada a “col·laborar en una conducta que signifiqués una apropiació indeguda de quantitats dels contribuents, que l'ordre podia ser il·legal”.

Pocs dies després, Cueto va ser convidada a fer marxa enrere en les propostes de devolució d'ofici d'ingressos excessius d'alguns expedients, tal com marcava la nova instrucció. La funcionària, segons consta en l'argumentari de la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya del juliol del 2013 que resol un conflicte laboral entre aquesta funcionària i la delegació de l'AEAT a Catalunya, va respondre

que no podia fer-ho perquè “infringiria clarament l'ordenament jurídic, era manifestament il·legal, suposava una apropiació indeguda de quantitats de contribuents de bona fe, que no podien reclamar els diners perquè no tenien coneixement d'aquesta situació”.

Assetjament laboral. L'endemà, van començar les represàlies. Cueto, segons consta a la sentència, va rebre un correu electrònic en què se li exigia novament que complís estrictament amb els criteris de la instrucció. I el mateix dia va ser convocada a una reunió al despatx de García de Castro. Allà també hi havia els seus adjunts, i se li va comunicar que deixava les àrees en què duia a cap les seves funcions –control de subhastes, suspensions, arxiu i l'ORT– coordinant un equip de 43 funcionaris, i passava a ocupar una unitat executiva amb només dos funcionaris.

Aquell mateix dia, Cueto, de formació jurídica, es va presentar a la Delegació Especial de Catalunya per comunicar aquesta situació a l'aleshores delegada especial, María Cinta López Panisello, qui es va comprometre a estudiar el cas. També va sol·licitar una ordre escrita sobre la seva nova situació laboral sense tenir resposta, el 29 de juliol de 2011, Elisabeth Cueto va decidir presentar una demanda contra l'AEAT al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Dos anys després, el juliol de 2013 arriba la sentència, que estima les pretensions d'Elisabeth Cueto i condemna l'AEAT a fer-se càrrec de les costes del judici, que previsiblement ascendiran a 10.000 euros, que pagarà l'erari públic. La sentència considera “temerària” l'actuació de l'Administració demandada “a l'empara de l'article 139 de la llei jurisdiccional, en la mesura que l'Administració ha utilitzat les seves potestats apartant-se de la finalitat per a la qual li han estat concedides, en perjudici no sols de la

recurrent –la funcionària– sinó també dels contribuents afectats per aquell instrument legal i de la mateixa administració”.

La sentència remarca que observa “desviament de poder” en l’actuació de Gonzalo David García de Castro, i ordena “el restabliment immediat de la demandant en les mateixes funcions que desenvolupava com a cap d’equip a la Delegació Especial de Catalunya de l’Agència Tributària amb anterioritat a l’adopció de la resolució impugnada”.

En l’escrit del TSJC també es recull el parer de la jutgessa sobre el testimoni de Gonzalo David García de Castro, i on es deixa clar que aquest no va ser capaç de justificar l’actuació de l’administració tributària amb relació a la instrucció que prohibia retornar els ingressos excessius. “Resulta summament significatiu que ni l’Administració en la seva resposta, ni en l’escrit de conclusions, ni tan sols els testimonis proposats per l’AEAT, no van fer cap aclariment sobre un fet que crida poderosament l’atenció: per quina raó el 8 de juny de 2011 el senyor García de Castro va dictar una nova instrucció que introduïa matisos en els criteris de depuració massiva dels ingressos excessius que contenia la darrera instrucció.

”En aquesta nova instrucció ja es permetia la devolució d’ofici, un canvi de criteri substancial”, es pot llegir a la sentència. I és que la jutgessa afirma no haver aconseguit que cap dels testimonis oferís una explicació raonable per als fets, que van tenir com a conseqüència la destitució del seu càrrec de la funcionària Elisabeth Cueto.

Posteriorment, i veient que la sentència no tenia cap conseqüència en el responsable de l’escàndol, la funcionària va presentar sol·licitud d’obertura d’expedient disciplinari per a García de Castro, com també ho va fer el sindicat CGT. Però ni la funcionària destituïda de les seves funcions ni el sindicat mai no van rebre resposta. I és aquí on el sindicat torna a denunciar l’estructura vertical i corrupta de l’AEAT: “Els mecanismes de control no han funcionat, els màxims responsables mai no han volgut implicar-se en aquest cas, ni el servei d’auditoria

EL TEMPS

Part dels ingressos excessius provenen del pagament duplicat de multes o d'embarcaments mas-

interna (SAI) ni la Intervenció General de l’Administració de l’Estat no s’han molestat a verificar aquests fets ni a corregir-los, perquè els seus autors i còmplices eren càrrecs importants”.

Malgrat la sentència del TSJC que el condemna per desviació de poder, Gonzalo David García de Castro –vegeu informació a la pàgina 17–, que també és el responsable últim dels informes sobre les factures fictícies de la infanta Cristina en el *cas Nóos*, és ara el delegat especial de l’Agència Tributària a Catalunya, el màxim càrrec que pot ostentar un funcionari d’Hisenda a Catalunya.

Una xifra desconeguda. Funcionaris consultats per EL TEMPS asseguren que “desconeixem la quantitat que pot haver-hi en aquesta caixa negra a hores d’ara, però estem parlant de milions d’euros. La xifra la saben a Madrid, és el resultat de sumar tots els expedients que estan oberts dins de l’epígraf d’ingressos excessius. Fins que es va donar la instrucció, dues vegades l’any els funcionaris depuràvem les llistes, és a dir, comprovàvem que el contribuent no tingués més deutes amb Hisenda. Si en tenia, els cobràvem, i el sobrant

l’hi retornàvem, i si no tenia deutes, es feia la devolució íntegra. El procés era relativament ràpid, transparent i honest, perquè sempre actuàvem d’ofici”.

A tall d’exemple, una persona pot trobar-se que té una multa de trànsit de 100 euros sense pagar, bé perquè no vol, bé perquè no ha arribat a tenir constància de la sanció. Com que l’AEAT col·labora amb molts ajuntaments en la gestió dels cobraments, aquesta fa una executiva i llança un embargament massiu sobre els comptes del contribuent. “Però l’embargament és automàtic, no tenim constància de les quantitats embargades fins al final del procés. Sovint passa que hem d’embargar 100 euros i acabem embargant 90 euros d’un compte i 180 d’un altre, ens hem apropiat 170 euros del contribuent i els hi hem de retornar perquè és un ingrés excessiu”, aclareix un funcionari de l’AEAT de Barcelona.

També pot succeir que una empresa faci dos ingressos pel mateix concepte o pagui un impost per duplicat sense adonar-se’n. En tots els casos, “és difícil que el contribuent se n’adoni i reaccioni, perquè no estan revisant els comptes cada dia. A més, el contribuent té dret a una administració transparent

sius que llança l'AEAT per cobrar la multa.

i honesta, no té per què desconfiar-ne”, rebla aquest funcionari.

De fet, l'única xifra oficial que hi ha sobre la caixa negra la va donar fa uns dies l'AEAT i li serveix per justificar que la instrucció de García de Castro no sols no va perjudicar els contribuents, sinó que els va beneficiar. En un comunicat, l'AEAT assegura que entre el maig de 2011 i el desembre de 2011, “els ingressos excessius a Catalunya van ser del 35% en número i en import, concentrat en la seva pràctica totalitat en els dos primers mesos de vigència de les instruccions.

”Analitzant aquestes xifres, si el juliol de 2011 ja havia descendit a 30.238 contribuents i 9.505.088,30 euros”, se'n pot concloure que abans de la instrucció del maig de 2011 els ingressos indeguts que tenia pendents de devolució l'AEAT a Catalunya eren d'uns 14.000 milions d'euros que pertanyien a 45.000 contribuents. Però l'Administració tributària no ha donat xifres a partir del desembre de 2011.

El sindicat CGT adverteix que no té constància que en d'altres delegacions territorials de l'Estat espanyol “es produeixi aquesta negligència, perquè els representants sindicals ho haurien

Un leninista protegit per Rajoy

Nascut a Monforte de Lemos (Lugo) en una família dedicada a la mineria, Gonzalo David García de Castro ha fet la seva fulgurant carrera funcional a Catalunya. Qui el coneix, perquè ha treballat amb ell, el descriu com “un anticatalà furibund i un espanyolista d'esquerres marxista-leninista, que mai no ha dubtat a trepitjar amics i funcionaris subordinats per aconseguir els objectius de productivitat que marca l'Agència Tributària”. De fet, García de Castro pot vanter-se de ser l'únic delegat d'Hisenda condemnat per un tribunal per “desviació de poder” i de ser responsable últim dels informes emesos per tres inspectors de la delegació de l'Agència Tributària de Barcelona sobre les factures simulades de la infanta Cristina, i en canvi, haver estat premiat amb un ascens.

Quan el maig de 2011 García de Castro va dictar una instrucció escrita amb la prohibició expressa per als funcionaris de retornar als contribuents els ingressos excessius d'ofici, una instrucció il·legal que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya descriu com “una temeritat de l'AEAT que va perjudicar els contribuents afectats”, era cap de la Dependència Regional de Recaptació de Catalunya. I avui és delegat especial de l'Agència Tributària a Catalunya. Quines cartes juga? “Coneix a fons la maquinària de l'AEAT, però és irascible, impulsiu i desagradable, això explica que el maig de 2011 deixés per escrita una il·legalitat i que l'hagués de corregir posteriorment”, assegura una font coneixedora del cas. García de Castro ha sabut imprimir prou por entre alguns dels seus subordinats com per obtenir la seva complicitat en les irregularitats que ha comès al llarg de la seva carrera.

García de Castro se sap fort perquè “té la complicitat de Madrid”. De fet, el director de l'AEAT, Santiago Menéndez, volia destituir-lo del càrrec, però “Rajoy ho va impedir”, confirmen a EL TEMPS fonts coneixedores de l'episodi, que apunten al factor de l'amistat entre les famílies gallegues de Rajoy i García de Castro, i al fet que el delegat a Catalunya sempre ha estat disposat a “fer trampes i martingales sense manies per aconseguir objectius de productivitat estratosfèrics a l'Agència Tributària”.

Avui, per nomenament exprés del PP, des del seu despatx aquest fidel representant de l'administració espanyola no només perjudica els contribuents catalans pel seu propi interès econòmic –més productivitat, més retribució– sinó que té la potestat per obrir expedients disciplinaris al personal, sancionar, determinar quins expedients es remeten a Fiscalia per delictes, denegar ajornaments, compensacions, adoptar mesures provisionals sobre el patrimoni dels contribuents o acceptar unilateralment hipoteques per garantir deutes.

posat en coneixement i haurien emprès les accions legals corresponents, tal com ho hem fet a Catalunya”. Al seu entendre, es barregen dos factors, el polític, perquè García de Castro és obertament anticatalanista, i per tant “és un càstig a Catalunya”, i el d'ambició personal, ja que “ha demostrat que és capaç de qualsevol cosa per aconseguir resultats i quedar bé a Madrid, encara que això suposi cometre

EL TEMPS

il·legalitats, consentides per l'AEAT, o maltractar psicològicament empleats”.

García de Castro va ser també el responsable dels controls massius –les declaracions paral·leles a contribuents catalans– de l'any 2010. “Aquest home va passar a l'àrea de recaptació, i aquí, allò important era fer moltes liquidacions, generar ingressos, perquè aleshores ascendies”.

EL TEMPS

Una sentència del TSJC condemna l'AEAT per haver destituït del càrrec una funcionària que va denunciar irregularitats, i dicta "desviació de poder" del màxim responsable d'Hisenda a Catalunya.

En qualsevol cas, el resultat és que totes les persones implicades en aquest cas han estat ascendides o mantenen càrrecs d'alta responsabilitat. A tall d'exemple, Marta Contreras Cabezas, era el 2011 cap de la Recaptació provincial a Barcelona, i ara és cap regional a Catalunya, i María Zamora Olmos manté el càrrec d'adjunta a la Dependència Regional de Recaptació de Catalunya.

Un altre cas a Granollers. Una altra prova d'aquest desgavell i les irregularitats que perceben els funcionaris a la delegació catalana de l'AEAT és la queixa que el passat 24 de febrer va presentar el sindicat Unió de Grups C d'Hisenda a la direcció general de l'Agència Tributària, a la qual ha tingut accés EL TEMPS.

El sindicat denuncia que "des de fa quatre anys, des de la Delegació Especial de Catalunya, i des de fa uns mesos, a la resta de delegacions, s'està procedint a dictar propostes de liquidació pel concepte d'IRPF mitjançant un mètode consistent a programar un simple PC perquè de forma automatitzada i creuant unes dades seleccionades, s'elabori i s'emetin les propostes. Aquest sistema es distorsiona quan se seleccionen els no declarants per la "Pseudo", que només té en compte els ingressos del contribuent, quan s'hau-

El màxim responsable de l'AEAT a Catalunya està condemnat pel TSJC

ria de calcular com a mínim, amb totes les dades de l'esborrany".

Els funcionaris pretenen advertir el director de l'AEAT, Santiago Menéndez, que es deixa el contribuent en desemparament total davant l'administració, perquè "l'AEAT es limita a enviar les propostes i resolucions per correus a la darrera adreça fiscal que consta als seus arxius, infrautilitzant els recursos humans que té a la seva disposició amb els agents tributaris adscrits a l'àrea de gestió tributària, sense fer cap més esforç per trobar el contribuent i notificar-li els requeriments". Tot plegat, apunten en l'escript, "deixa el contribuent en una situació de total indefensió, perquè només compta amb un mes per exercir qualsevol tipus de recurs, exclòs el d'error de notificació".

El sindicat posa un exemple de la delegació de Granollers, i assenyala que només sota el concepte de no declarants de l'IRPF el 2011, "hi ha 200

expedients amb proposta publicada, i en algun cas es va enviar l'esborrany amb el resultat de devolució de 39 euros, i ara se li envia al mateix contribuent una proposta positiva de 1.400 euros. Això és degut al fet que per fer el càlcul només s'han tingut en compte els ingressos, però no, per exemple, els plans de pensions o la seva situació familiar, o com en el cas exposat, el grau de minusvàlua. Tampoc ningú no va comprovar si els rendiments provenien de FOGASA, ja van ser declarats anteriorment o tornats a l'INEM per provenir de salaris de tramitació".

Però encara més, els funcionaris de Granollers denuncien que aquest greuge per al contribuent és encara més greu en un moment de crisi, perquè "molts dels contribuents afectats només cobren les ajudes de 420 euros, però el deute que els genera l'AEAT, entre la liquidació errònia, la sanció i el 20% del recàrrec per impagament, supera de mitjana els 2.000 euros".

Finalment, els funcionaris recorden a Santiago Menéndez que "dictar una resolució quan el funcionari és conscient de la seva il·legalitat implica incórrer en un delictes de prevaricació", i li planteja una pregunta oberta: "Com podem exigir honestetat en les obligacions i declaracions tributàries als nostres administrats si nosaltres no les apliquem al nostre treball?".

Aquesta pregunta de moment no té resposta, però és evident que l'Agència Tributària Espanyola no pot esperar un suport massiu dels contribuents catalans a una administració tributària que ha traït el principi de transparència i de bona fe a què, sobre el paper, obliga la llei tributària. "Després no entendran per què els catalans prefereixen marxar d'Espanya i tenir una Hisenda pròpia. Doncs la raó són personatges com Gonzalo David García de Castro i tots els qui han premiat una manera de treballar que trepitja drets bàsics del ciutadà per assolir objectius professionals i econòmics", rebla un funcionari de l'AEAT de Barcelona.

Gemma Aguilera